

Czellér Mária – Nagyné Bodnár Klára – Domonyi Renáta

Debreceni Egyetem
Gazdaságtudományi Kar
Gazdasági Szaknyelvi Kommunikációs Intézet

Hogyan feleljünk meg a 21. század munkaerőpiaci kihívásainak a felnőttek idegen nyelvi képzésében?

<https://doi.org/10.48040/PL.2023.1.13>

Felgyorsult világunkban az aktuális igényekhez alkalmazkodva a nyelvoktatási gyakorlatok bizonyos elemei hamar elavulttá válnak. Ezért is kiemelten fontos szerepe van a nyelvtanárok folyamatos önképzésének és a szervezett továbbképzéseknek. A tanulmány célja, hogy bemutasson egy megvalósult Erasmus+ felnőtt tanulási mobilitási pályázatot, amely elsődlegesen a felnőtt tanulók nyelvtanulását kívánta segíteni a nyelvtanárok mobilitása során elsajátított, s később alkalmazott új módszerek segítségével. A tanulmányutak azzal a céllal valósulnak meg, hogy a nyelvtanárok nemzetközi kitekintést szerezzenek, új nyelvi, módszertani és technológiai ismeretekre tegyenek szert, továbbá más országokban jól bevált gyakorlatokat sajátítsanak el és építsenek be saját munkájukba, illetve azokat továbbfejlesztve, nyelvtanulóik igényeire adaptálva hatékonyabbá tegyék az idegen nyelv elsajátításának folyamatát. A projekt során (melynek futamideje a pandémia miatt kitolódott) folyamatosan vizsgáltuk és rögzítettük, hogy a mobilitás milyen mértékben felelt meg nyelvtanáraink igényeinek, és mint eszköz mennyiben járult hozzá céljaik eléréséhez. Jelen tanulmány rávilágít továbbá arra is, hogy a megszerzett kompetenciák, innovatív módszerek hogyan épülnek be a napi gyakorlatba, amelynek speciális aktualitást adott az online oktatásra való kényszerű áttérés.

Kulcsszavak: felnőttképzés, munkaerőpiaci elvárások, mobilitás, tapasztalatcsere, innovatív technológiai módszerek

Bevezetés

A munka világában fokozott mértékben erősödik az igény a szakmailag jól felkészült, idegen nyelvet megfelelő szinten beszélő, nyelvi és interkulturális kompetenciákkal kellően felvértezett munkaerő iránt. Ennek következtében nemcsak az egyetemi, de az akkreditált felnőttképzési programok is arra törekednek, hogy olyan specifikus idegennyelv-ismeret és készségek megszerzését biztosítsák a kurzusokon résztvevő felnőtt tanulók számára, amelyek megfelelnek a munkaerőpiac elvárásainak. Mindezek a szempontok hangsúlyozottan jelennek meg az Európai Unió oktatás- és képzéspolitikájának irányelveiben is. Az élethosszig tartó tanulás perspektívájában a felnőttképzés, ezen belül is a felnőttek idegen nyelvi képzése kulcsfontosságú feladatnak minősül.

„Az Európai Unióba történt belépéssel Magyarország „felsőbb osztályba” lépett. Olyan országok közösségébe, amelyek tudják, hogy a világméretű versenyben való helytállást, a társadalom tagjainak jólétét csak az emberi tudás szüntelen fejlesztésén keresztül lehet biztosítani. Ebben a világban „az iskolába járás” nem ér véget a fiatalsággal: ha sikeresek és boldogok akarunk lenni, akkor egész életpályánkon törekednünk kell korábban megszerzett tudásunk „karbantartására”, vagy teljesen új tudás megszerzésére, akár többször is az aktív, munkaképes élet alatt.” (Sz. Tóth, 2004:7)

Azoknak a fiataloknak tehát, akik a munka világába való belépéshez szükséges kompetenciák nélkül hagyták el a közoktatást vagy a felsőoktatást, lehetőségük van arra, hogy a felnőttoktatási és képzési rendszerek keretében még elsajátítsanak olyan készségeket, amelyeket a munkaerőpiac elvár, vagy pedig a már meglévőket fejlesszék, illetve az új igényekhez igazítsák. Az Európai Unió kiemelt figyelmet fordít arra, hogy támogassa a felnőttképzés kiterjesztését a nyelvoktatásra, továbbá annak fejlődését és minőségét javítsa,

mivel az Unió belüli szabad munkaerőmozgásnak elengedhetetlen feltétele az idegen nyelvek ismerete. Az európai tudás-alapú társadalomban a legfontosabb kulcskompetenciák között is ott találjuk az idegen nyelveken történő kommunikáció szükségességét, az információs technológiával (IKT) kapcsolatos készségek, valamint a tanulni tanulás és a kulturális tudatosság mellett. Ezen kulcskompetenciák elsajátításához az idegen nyelveket oktató tanárookra lényeges és meghatározó szerep jut: szükség van jól képzett és motivált nyelvtanárookra, akik alkalmazkodni tudnak a szakma új kihívásaihoz, képesek innovatív módszereket elsajátítani annak érdekében, hogy vonzóbbá tegyék a nyelvtanulást, amely a felnőtt tanulók foglalkoztatását és karrierlehetőségeit növeli jelentős mértékben. Mindez csak akkor valósulhat meg sikeresen, ha az idegen nyelveket oktató tanárok szakmai továbbképzése, mobilitási projektekben történő részvétele biztosított. Ismeretes, hogy a továbbképzések lehetővé teszik a nyelvoktatás szakmájának művelői számára, hogy az általuk tanított nyelvvél élő kapcsolatban maradjanak, bővítsék tapasztalataikat, fejlesszék szakmai jártasságukat, növeljék munkájuk hatékonyságát. Ezeket a célokat szolgálják a Tempus Közalapítvány ERASMUS+ felnőtt tanulási mobilitási projektjei, amelyek a módszertan korszerűsítését, a tanítás minőségének és hatékonyságának javítását, a digitális kompetenciák fejlesztését támogató továbbképzési programokban való részvételt teszik lehetővé – pályázat útján – az idegen nyelveket oktatók számára.

Intézményi háttér

A Debreceni Egyetem Gazdaságtudományi Karán a Gazdasági Szaknyelvi Kommunikációs Intézet keretein belül működik egy olyan akkreditált felnőttképzési program, amely általános és szaknyelvi ismeretek oktatását biztosítja szervezett keretek között. Folyamatosan hirdetünk és tartunk kiscsoportos, a jelentkezők igényeihez maximálisan igazodó 40-60 órás idegen nyelvi kurzusokat angol, német, francia és orosz nyelven, térítési díj ellenében. A munkarőpiac igényeinek megfelelően, valamint sajátos helyzetünkben adódóan fő profilunk a különböző gazdasági szaknyelvi nyelvvizsgákra történő felkészítés, amelynek során nagy hangsúlyt fektetünk az idegen nyelvi, illetve interkulturális készségek és kompetenciák folyamatos fejlesztésére. Legfontosabb célcsoportjaink a következők:

- a) A Debreceni Egyetemen *végzett vagy jelenlegi hallgatóink*, akik, bár időközben megszűnt a nyelvvizsga meglétének szükségessége a diploma megszerzéséhez, belátják, hogy a munkaerőpiaci érvényesülésüket nagyban elősegítheti egy vagy akár több nyelvvizsga megszerzése. Ezen felnőtt tanulóinknak szorosabb a kötődésük az egykori képzőintézményükhöz, ezért szívesebben és nagyobb bizalommal fordulnak hozzánk. Egy részüknek kifejezetten a szakmai nyelvvizsga letételéhez kínálunk felkészülést segítő kurzusokat. Másrészt, a munkaerőpiaci versenyképesség növelése elengedhetlenné teszi a szakmai nyelvismeret bővítését, így a konkrét nyelvvizsgára való felkészítés mellett olyan kurzusokat is kínálunk, ahol a munka világába való beilleszkedést segítő kompetenciákat fejlesztjük az adott idegen nyelven, mint pl. prezentációs készség, retorika, kultúráközi különbségek ismerete és kezelése, kapcsolattartás nemzetközi környezetben, aktív részvétel céges, nemzetközi projektekben.
- b) Munkacsoportunk egyik legfontosabb feladata és egyben jelen tanulmányunk fő vezérfonala a nemzetköziesítés mellett az élethosszig tartó tanulás. Ennek megfelelően különös hangsúlyt fektetünk a *senior korosztály* nyelvi kurzusainkba való bevonására. Aktív nyelvismeret hiányában, különösen negyvenéves kor felett, szinte lehetetlen a versenyképesség fenntartása, illetve adott esetben a munkanélküliségből való kiút megtalálása. Ez a célcsoport szakmailag és módszertanilag is speciális megközelítést

igényel, amely igyekszik célirányosan kiaknázni a folyamatosan fejlődő digitális oktatási infrastruktúra kínálta potenciált.

- c) Fokozott figyelmet fordítunk arra, hogy kurzusaink elérhetőek legyenek *a megváltozott munkaképességű, vagy hátrányos helyzetű* felnőtt tanulóink számára is. Igény esetén személyre szabott segítséget nyújtunk diszlexiás, vagy hallássérült tanulóink számára a nyelvvizsgára történő felkészülés során, hiszen ezen esetek nem mindig jelentenek felmentést a nyelvvizsga-kötelezettség alól.
- d) A térségünkben működő *multinacionális cégek munkavállalói* is részét képezik célcsoportjainknak. Számukra igény esetén kihelyezett szaknyelvi képzést is tudunk biztosítani.

A pályázat

Az élethosszig tartó tanulást szem előtt tartva, a folyamatosan változó és bővülő munkaerőpiaci igények kielégítése a felnőtt tanulókat oktató nyelvtanárok számára is komoly kihívást jelent. A nyelvtanárnak a lehető legrugalmasabban kell alkalmazkodnia a növekvő igényekhez, és mivel a korábbi nyelvoktatási gyakorlatok rövid idő alatt elavulttá válhatnak és tanulóink új stimulusokat, újfajta motivációt igényelnek, elkerülhetetlen a folyamatos önképzés és a szervezett továbbképzés. Ezen tényezők indokolták, hogy szervezetünk pályázatot nyújtson be a Tempus Közalapítványhoz 2018-ban, ami pozitív elbírálásban részesült. A projekt címe: *Felnőtt tanulók nyelvtanulásának felgyorsítása nyelvtanárok mobilitás útján elsajátított új módszerei segítségével. Hogyan feleljünk meg a 21. századi munkaerőpiac kihívásainak?*

Mivel a Covid okozta járványhelyzet előre nem látott nehézségeket teremtett, hosszabbítást kértünk és kaptunk a Nemzeti Irodától, így a minden tekintetben sikeresen megvalósított projektünket 2021-ben zártuk le. Jelen tanulmányunk célja, hogy bemutassuk, hogy a pályázathoz fűzött elképzeléseink, elvárásaink milyen mértékben valósultak meg, milyen elégedettségi mutatókat tapasztaltunk a pályázatban részt vevő nyelvtanáraink részéről, és természetesen, mint legfontosabb szempont, felnőtt tanulóink felé hogyan sikerült, illetve sikerül a jövőben kommunikálni a megszerzett tudást.

Pályázatunk fő célkitűzése az volt, hogy nyelvtanáraink mobilitás útján nemzetközi kitekintésben szerezhessenek friss, új(szerű) nyelvi és oktatásmódszertani ismereteket, eszközöket, programokat és a más országokban jól bevált ötleteket, hasznos gyakorlatokat beépíthessék saját szakmai-módszertani tárházukba. Ezen módszereket aztán továbbfejlesztve, nyelvtanulóink igényeire adaptálva sokkal hatékonyabbá válik az idegen nyelv elsajátításának folyamata.

A Debreceni Egyetemen kiemelt fontosságú területté vált a nemzetköziesítés. A különböző európai országokban megvalósuló oktatói mobilitással hozzájárulnánk kurzusaink fokozott diverzitásához, nemzetközi jellegéhez, elősegítve a kurzuson résztvevők interkulturális és nyelvi készségeinek fejlődését. A folyamatos szakmai fejlődés egyik pillére a rendszeres időközönként megvalósított külföldi, az adott nyelvterületen történő tapasztalatszerzés, melynek kettős funkciója van. Egyrészt az oktató nyelvtanár egyéni nyelvtudásának bővítése, aktualizálása, frissítése, mivel a többi tudományághoz hasonlóan az élő nyelv, szókincs és nyelvhasználat a gazdasági-technológiai és szociális változásokhoz folyamatosan igazodik, azokat tükrözi. Ezen folyamatok tettenérése és befogadása még a digitális korszakban is személyes megtapasztalás és szakmai interakció által válik dinamikussá. Másrészt az ismeretátadással kapcsolatos komplex készségek fejlesztése, amelyek kiterjednek az alábbi témakörökre: szakmódszertani, digitális jártasság, tesztelés, az idegen nyelv mint tantárgy és a hozzá kapcsolódó kulturális ismeretek szintézise, problémamegoldó készség,

interkulturális kompetenciák és tolerancia. Terveink szerint – ami a visszajelzések alapján maximálisan megvalósult – a frissen megszerzett szakmai-módszertani tapasztalatok, megközelítések segítségével nyelvtanáraink szakmai felkészültsége tovább emelkedik mind elméleti, mind gyakorlati síkon. Ennek eredményeként pedig szignifikáns és mérhető nyelvelsajátítási hatékonyság növekedésre lehet számítani, bár erre vonatkozóan még nem állnak rendelkezésünkre statisztikailag alátámasztható adatok, ami a már említett pandémia következménye.

Alapvetően kétféle típusú mobilitási tevékenység történt: *job shadowing* (szakmai tapasztalatsere, valamint tanári nyelvi-módszertani továbbképző kurzusokon való részvétel. A job shadowing során egyrészt betekintést nyerhettünk a partnerintézmény munkanapjaiba, mindennapos gyakorlatába, megfigyelhettük, milyen készségekkel, kompetenciákkal, ismeretekkel rendelkeznek az ottani kollégák, milyen újszerű módszereket alkalmaznak a tanulási hatékonyság és a tanulói motiváció fokozására. A tanulmányutak fontos hozadékának tekintettük, hogy hasznos, hosszú távon működőképes nemzetközi partnerkapcsolatokat alakíthatunk ki külföldi intézményekkel, ami adott esetben utat nyithat potenciális kétirányú oktatói és hallgatói mobilitás számára. A másik alapvető tevékenységforma a nyelvtanáraink számára szervezett nyelvi, oktatásmódszertani, elsősorban nyári külföldi továbbképző kurzusokon való részvétel volt. A kurzusok során, amelyeket a szervezők a célcsoportok speciális igényeire is képesek voltak adaptálni, a hangsúly a korszerű tanítási technikák, módszerek fejlesztésén volt, például az élethosszig tartó tanulás számára fontos kulcskompetenciák, transzverzális készségek (kritikus gondolkodás, kezdeményezőképeség, problémamegoldás) átadásán.

Értékelés

A folyamatos értékelés a projekt valamennyi szakaszában nagy jelentőséggel bírt. Alapvetően kétféle módon tájékozódunk arról, hogy a projekt elérte-e a kitűzött célokat és eredményeket, és a mobilitás mint eszköz mennyiben járult hozzá ezen célok eléréséhez. A megvalósult mobilitások a következők voltak: kéthetes nyelvi-módszertani kurzus: 4 mobilitás, Franciaország:1, Egyesült Királyság: 3 (Edinburgh, Brighton, Cardiff), egyhetes nyelvi-módszertani kurzus: 6 mobilitás (Írország, Dublin, Cork, Németország, Portugália).

A hazaérkezést követően minden résztvevő esetében elégedettségi felmérést végeztünk kérdőíves megkérdezéssel, vizsgálva egyrészt a résztvevők személyes fejlődésére gyakorolt hatást, másrészt a küldő intézményre gyakorolt hatást. A résztvevők 1-5-ig terjedő skálán véleményezték az állításokat. Ennek eredményei felkerültek az Erasmus + projektek eredményeit bemutató platformra, vagyis az EPRP-re (Erasmus + Project Results Platform). A tervezési szakaszban 90%-os eredményt tűztünk ki célul, az eredmények azonban felülmúlták várakozásainkat. Az alábbi két táblázat bemutat néhány tipikus kérdést, állítást a kérdőívekből, amelyeket azért választottunk ki, mert egy adott projekt az intézményre és a résztvevők személyes és szakmai fejlődésére gyakorolt hatását az EU-s projektek kiemelt fontosságú területként kezelik. Feltüntetjük az elégedettségi rátát is.

1. táblázat. A résztvevő személyes fejlődésére gyakorolt hatás

Mennyire elégedett Ön az Erasmus+ mobilitással összességében?	100%
Új gyakorlati készségeket szereztem, melyek hasznosak a jelenlegi munkámban és hozzájárulnak szakmai fejlődésemhez.	100%
Fejlődött a tudásom a szakterületemen.	100%
Szélesedtek a karrierlehetőségeim.	100%
Hasznos tapasztalatot gyűjtöttem az értékelés módszertana tekintetében.	100%

2. táblázat. A küldő intézményre gyakorolt hatás

Lehetőségem nyílt megosztani a mobilitás segítségével általam szerzett tudást az itthoni kollégákkal.	100%
Fel tudom használni az új módszertani ismereteimet, a megismert jó gyakorlatokat a további munkám során.	100%
Támogatom, hogy a küldő intézmény további külföldi mobilitási projekteket szervezzen.	100%
Jelen projekt partnerintézményeivel sikerült erősíteni az együttműködést.	91.67%

A kérdőíves megkérdezést követően mélyinterjúkat is készítettünk a hazaérkező nyelvtanár kollégáinkkal. Az interjúk során elsődlegesen önértékelést kértünk tőlük. Az önértékelés az élethosszig tartó tanulás kulcsfontosságú eleme, olyan elem, amire felnőtt tanulóink figyelmét is fel kel hívnunk a későbbiek során, hiszen ezzel tudják folyamatosan nyomon követni saját előrehaladásukat. Kollégáink az önértékelés során rávilágítottak saját erősségeikre és gyengeségeikre a mobilitásuk, valamint a pályázat célkitűzéseinek tükrében. A megkérdezette (13 fő) 80%-a teljesen elégedetten, motiváltan, tettekre készen, új ötletekkel felvértezve tért haza, néhányan viszont felhívták a figyelmünket néhány, főként gyakorlati problémára. Nem volt minden esetben zökkenőmentes az adminisztráció, néhány helyszínen az eredetileg hirdetethez képest megváltozott a kurzus címe és tematikája. Néhányan azt nehezményezték, hogy a szállás messze volt a kurzus helyszínétől és így az nehezen volt megközelíthető. Elenyésző mértékben, de felmerült problémaként, hogy a kurzusokon oktatók közül nem mindenki látta el feladatát 100%-os professzionalizmussal, előfordult, hogy az előre beígért syllabus nem fedte a valóságot teljes mértékben. A gyakorlati nehézségektől eltekintve minden résztvevőtől maximálisan pozitív feedbacket kaptunk, ami arra ösztönöz bennünket, hogy további pályázatokkal törekedjünk elősegíteni nyelvtanáraink nyelvi-szakmai kompetenciáinak továbbfejlesztését. A projekt hosszútávú hatását tekintve a továbbiakban szeretnénk megvizsgálni, hogy felnőtt tanulóink milyen mértékben profitálnak a munkaerőpiacon, illetve személyes fejlődésükben a nyelvtanáraink kurzusokon elsajátított új kompetenciái, készségei hatásaként. Ehhez kérdőíveket, kvantitatív és kvalitatív vizsgálatokat (pl. interjúkat) valamint a Diplomás Pályakövető Rendszer eredményeit fogjuk megvizsgálni. Várakozásaink szerint az innovatív módszerek, jó gyakorlatok tananyagba való beépítésével és az eredmények, tapasztalatok disszeminációjával 6-7%-kal többen jutnak álláshoz a munkaerőpiacon. A nemzetközi partneri kapcsolatok számának növelését és a fenntarthatóság elérését szintén eredményként szeretnénk elkönyvelni.

Tapasztalatok a mobilitások tükrében

Tekintve, hogy a hagyományos ismeretalapú oktatási rendszerek egyre inkább elavulnak, mivel a modern eszközeink, gépeink sokkal eredményesebbek a memorizálásban és az ismeretek feldolgozásában, elsősorban olyan mobilitási kurzusokat kerestünk, ahol a kompetenciaalapú oktatás számára sajátíthattunk el hasznos készségeket. Az Erasmus + mobilitási programban az akkreditált felnőttképzési programunkkal vettünk részt. A felnőttképzésnek kiemelt jelentőséget tulajdonítanak az élethosszig tartó tanulás felé vezető úton, ami sok kihívással jár. A felnőtt tanulóknak már sok esetben családi és munkahelyi elkötelezettségük van, időhiányban szenvednek, de ha sikerül a szakmai készségeiket, kompetenciáikat fejleszteni, akkor ez hozzájárul a magasabb szintű foglalkoztatottsághoz, társadalmi befogadottsághoz. Gyakran tapasztaljuk, hogy nagyobb fokú motiváció és érettség jellemzi őket, jobban tudatában vannak az autonóm tanulás szükségességének. Mivel az ehhez szükséges tanulási technikáknak nem

igazán vannak birtokában, hasznosnak bizonyult pl. a *flipped classroom* (fordított osztályterem) módszer megismerése, ahol az ismeretszerzés nem a tanórán történik, hanem otthon önállóan. Alsócsak Sirakaya és Özdemir (2018) kutatásai szerint az ún. FC modellt használó tanulók egyetemi teljesítménye magasabb volt a klasszikus „blended learning” módszert alkalmazóknál. Az órán az ismeretek megszilárdítására és gyakorlatba való átültetésére kerül sor.

Hatalmas kihívás lépést tartani az állandó gazdasági, társadalmi, technológiai változásokkal. A mobilitások során a legújabb, leginnovatívabb oktatási módszerekkel ismerkedtünk meg. A járvány miatt azonban egy teljes év kimaradt a projektben, amikor nem tudtunk külföldi mobilitásban részt venni, így a disszeminációs oldalakon, pl. EPALÉ-en, és a legfrissebb disszeminációs beszámolóknál már általunk nem ismert módszerekről, oktatásban alkalmazott digitális applikációkról értesültünk. Ez a helyzet is a folyamatos szakmai fejlődés szükségességét bizonyítja. Jóllehet, a pandémiás helyzet kiszámíthatatlansága és a környezeti fenntarthatóság célkitűzése miatt a *blended mobility*, amely a virtuális és az online mobilitás kombinációja előtérbe fog kerülni, ennek pozitív hozadékai is lesznek. Nemcsak a résztvevők digitális készségei, hanem számos humán készség fejlesztése is megtörténhet, hiszen az online kurzusok során fokozott erőfeszítéseket kell tenni a helyes kulturális párbeszédre, a konstruktív együttműködésre mind az oktatók, mind a hallgatók részéről.

A mobilitások fő célja az volt, hogy olyan tapasztalatokra tegyünk szert, amelyekkel lehetővé válik a résztvevők felkészítése a folyamatosan változó munkaerőpiaci igények kielégítésére. A munkaerőpiacon elvárt tranzverzális készségek, pl. az idegen nyelven történő magabiztos kommunikáció, digitális kompetencia, interkulturális kompetencia, problémamegoldás, kollaboráció és a vállalkozói készségek fejlesztése állnak az élethosszig tartó tanulás középpontjában. A vállalkozói ismeretek oktatása, a vállalkozói gondolkodásmód fejlesztése kulcsszerepet játszik a gazdasági versenyképesség szempontjából, mégis mikor a csoportokban rákérdezzük, ki tervez saját vállalkozást, maximum egy vagy két tanuló jelentkezik.

A tranzverzális készségek között említett digitális kompetencia fejlesztése szintén alapvető szerepet játszik az európai uniós digitális oktatási cselekvési tervekben. A 2021-27-es időszakra vonatkozó tervek különösen ambiciózusak és konkrétabbak.¹ Ez nem véletlen, hiszen a koronavírus-válság alatt az oktatás súlypontja soha nem látott mértékben helyeződött át az online térbe. Dobrila (2020) felhívja a figyelmet arra, milyen veszélyei vannak, ha egy társadalom nincs kellőképpen felvértezve a digitális kihívásokra: sérülnek többek között a gazdasági fejlődés, a társadalmi kohézió, az innováció és a személyes fejlődés kilátásai. Az Új Digitális Oktatási Platform létrehozásának a célja, hogy összekapcsolja egymással a nemzeti és regionális digitális oktatási kezdeményezéseket és szereplőket, támogatást biztosít, valamint nyomon követi az oktatás fejlődését.²

Természetesen az oktatási terv végrehajtásának az ellenőrzése is az uniós platform feladatának részét fogja képezni. Erre szerintünk nagy szükség is van, mivel a tapasztalatok szerint mindenki egyénileg próbált helytállni ebben az új helyzetben. Egyébként hasonló eredményt hozott a 2020-as Európa digitális jövőjére vonatkozó EU-s konzultáció is. A digitális jártasság magába fogja foglalni az álhírek, félrevezető információk (dezinformációk) kiszűrésének a képességét is. Hasznosnak tartjuk, hogy az EU Digitális Oktatási Stratégiája (2021-2027) révén az Európai Digitális Kompetencia keret frissítése is megtörténik abból a célból, hogy a mesterséges intelligenciával és az adatok védelmével kapcsolatos készségeket is lefedje. Amikor azzal találkozunk, hogy a mesterséges intelligenciával és a robotokkal hamarosan napi szinten kell majd dolgozni, láthatjuk, hogy a néhány napos tréningek (*upskilling*) nem lesznek elegendőek és teljes újraképzésre (*reskilling*) lesz szükség.

¹ <https://education.ec.europa.eu/focus-topics/digital/education-action-plan>

² <https://education.ec.europa.eu/news/new-online-tool-to-support-teacher-digital-skills>

Az együttműködés is szerepel a tranzverzális készségek között mint fontos elvárás a digitális gazdaságban. A kollaboráció fejlesztését célozta meg a dublini Ulearn English School által szervezett digitális készségeket fejlesztő Erasmus+ kurzuson elvégzett feladat, ahol a kollégáinknak egy hallgatói közösségi teret kellett megtervezni csoportokban, majd 'pitch' keretében a tanárnak, mint döntőbírónak, illetve potenciális befektetőnek előadni. Az előadásokat feedback követte a csoporttársak részéről, majd további résztvevők a feedbacket értékelték. Fontos szempont volt, hogy a kritika mennyire volt konstruktív, udvarias, a helyzetre vonatkozó és nem személyeskedő. Az egyetemi Webex rendszer 'Breakout session' funkciója lehetővé tette, hogy a csoportok munkájába bele tudjunk hallgatni, amikor kicsit lerövidítve, online óra keretében valósítottuk meg a feladatot. Ez a funkció lehetőséget biztosított arra, hogy személyre szabottan, az egyedi hallgatói szükségletekre reagálva nyújtsunk a tanulóknak segítséget. A diákokkal, kollégákkal folytatott beszélgetések során kiderült, hogy a diákok nemcsak több tanári segítségre, hanem a társakkal való több interakcióra van szükségük. Észrevehetően sokkal szabadabban kommunikáltak egymás közt a csoportokban még akkor is, amikor észlelték, hogy az oktató csatlakozott a beszélgetéshez.

Tekintettel mind az oktatás mind a tanulás szociális és érzelmi aspektusára, valamint látván a pandémia hatását a tanulók mentális állapotára, óraterveinkbe beépítettük a mobilitások során elsajátított SEL módszert, amely a szociális és érzelmi tanulást célozza meg. Kimberly (2017) kiemeli annak jelentőségét, hogy a tanárok saját szociális-érzelmi kompetenciája és jólléte milyen nagy mértékben befolyásolja tanulóik fejlődését, mind viselkedésbeli mind tanulmányi szempontból. Ez a módszer a pozitív viselkedési mintákat helyezi a középpontba és azzal az előnnyel jár, hogy ha a tanulók megtanulják tudatosítani, kezelni az érzelmeiket, ami alapvetően fontos ahhoz, hogy a társaikhoz is megfelelő módon tudjanak kapcsolódni, az a tanulási eredményeiken is látszani fog. Nem kétséges, hogy a szociális készségek elsajátítása élethosszig tartó folyamat, hiszen nemcsak a tanulmányaik alatt fontosak, hanem később a sikeres szakmai előmenetel kulcsát is jelenthetik.

Pályázatunkban egyik fő célként jelöltük meg a jó gyakorlatok megosztását, kicserélését, különösen a digitális oktatásra vonatkozóan. Ahhoz, hogy a tanárok tisztában legyenek az erősségeikkel, illetve a hiányosságaikkal, jó eszközt jelent a Digitális Oktatási Akcióterv 2021-2027 közötti időszakát felölelő, a Digitális Kompetenciakereten alapuló online önértékelési rendszer, a SELFIE, amely az innovatív oktatási technológiák használatának előmozdítása révén végzett hatékony tanulásra irányuló önértékelést jelenti.³ Egyre növekvő igény mutatkozik arra, hogy a jó tapasztalatokat közös platformokon, közös keretben osszák meg a résztvevők fokozott együttműködés keretében és ebben nyújt felbecsülhetetlen segítséget az Erasmus+ program. A mobilitások hosszútávú hatásáról természetesen akkor kaphatunk világos képet, ha a felnőttképzési csoportjainkban tanuló jövőbeli résztvevők haladását objektív mércék alapján felmérjük és a munkaerőpiacon bekövetkező eredményességüket végigkísérjük.

Konklúzió

Ismeretes, hogy a nyelvtanítás világa reflektál a társadalmi, politikai, pénzügyi, oktatáspolitikai, iskolaügyi, tudományfejlődési kihívásokra, a korszerű nyelvtanári munka pedig olyan széleskörű felkészültséget igényel, amely képes nyomon követni mindezeket a változásokat. Bárdos Jenő állapítja meg, hogy a nyelvi ismereteknek, készségeknek és jártasságoknak az a sajátos összefonódása, amelyet az egyénre vetítve nyelvtudásnak nevezhetünk, nem szerezhető meg egyetlen módszer segítségével (Bárdos, 2005). A nyelvtanítás története bebizonyította, hogy nem létezik egyetlen üdvözítő módszer, hiszen egyetlen nyelvmetodikai elképzelés sem képes megfelelni minden olyan elvárásnak, amelyet különböző korú, neveltségű, eltérő nyelvi

³ <https://education.ec.europa.eu/selfie>

és kulturális háttérrel rendelkező nyelvtanuló támaszt a nyelvtanárral szemben. A modern nyelvtanítás fontos követelménye tehát, hogy a nyelvtanárok nyomonkövessék a változásokat, nyelvvoktatási módszereiket pedig a változó körülményekhez igazítsák. Nem vitatható, hogy a modern nyelvtanár szakmai műveltségéhez szorosan hozzátartozik, hogy ismerje a szakma módszertanát, és – ahogyan Bárdos Jenő mondja – a módszertani egyensúlyok patikamérlegén a mérleg nyelve szerepét töltsse be (Bárdos, 2005). Ezért van nagy jelentősége azoknak a módszertani továbbképzéseknek, mint amelyet a Tempus Közalapítvány ERASMUS+ felnőtt tanulási mobilitási projekt programja is lehetővé tesz, ahol olyan újszerű metodikai megoldásokat sajátíthatnak el a szakma művelői, amelyeket majd nyelvpedagógiai tudatossággal használhatnak különböző nyelvtanítási helyzetekben. A felnőtt tanulókra mért hatás sikerességét pedig a munkaerőpiac igazolja majd.

Hivatkozások

- Alsancak Sirakaya, D. – Özdemir, S (2018). The Effect of a Flipped Classroom Model on Academic Achievement, Self-Directed Learning Readiness, Motivation And Retention, Malaysian Online Journal of Educational Technology. 6/1. DOI: <https://doi.org/10.17220/mojet.2018.02.005>
- Bárdos, J. (2005): *Élő nyelvtanítás-történet*. Nemzeti Tankönyvkiadó: Budapest
- Dobrița, M. C. (2020): Legal Aspects Regarding Online Learning Process for Students at University and Digital Education in European Union: Different Life, Challenges and the Ability to Continue Education during the Pandemic. *Revista romaneasca pentru educatie multidimensionala – Journal for Multidimensional Education*. Vol. 12. 130-137. DOI: <https://doi.org/10.18662/rrem/12.2Sup1/298>
- Schonert-Reichl, K. (2017): Social and emotional learning and teachers. *The future of children*. Vol. 27. No.1. 137-155. DOI: <https://doi.org/10.1353/foc.2017.0007>
- Sz. Tóth, J. (2004): *Felnőttképzés az Európai Unióban*. Magyar Népfőiskolai Társaság: Budapest

Internetes hivatkozások

- <https://education.ec.europa.eu/focus-topics/digital/education-action-plan>
- <https://education.ec.europa.eu/news/new-online-tool-to-support-teacher-digital-skills>
- <https://www.weforum.org/press/2020/01/the-reskilling-revolution-better-skills-better-jobs-better-education-for-a-billion-people-by-2030/>
- <https://www.weforum.org/reports/the-future-of-jobs-report-2020>
- <https://www.weforum.org/agenda/2020/10/these-6-skills-cannot-be-replicated-by-artificial-intelligence/>
- <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52020DC0624>